

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

TÜRK TARİH KURUMU

2019 Yılı Sayıştay Denetim Raporu

Eylül 2020

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	10
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	10
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	10
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	11
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	12
7.	DENETİM BULGULARI.....	12

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: 2018-2019 Yılları Birinci Düzey Ekonomik Kodlara Göre Bütçe Giderleri Ödenek ve Gerçekleşme Rakamlarının Karşılaştırılması	5
Tablo 2: 2019 Yılı Bütçe Giderleri Gerçekleşme Dağılımı	5
Tablo 3: 2018–2019 Yılları Birinci Düzey Ekonomik Kodlara Göre Bütçe Gelirleri Tahmin ve Gerçekleşme Rakamlarının Karşılaştırılması	6

KISALTMALAR

- AYK:** Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
BDDK: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BKK: Bakanlar Kurulu Kararı
KHK: Kanun Hükmünde Kararname
KİT: Kamu İktisadi Teşebbüsü
KMYKK: Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu
SGK: Sosyal Güvenlik Kurumu
TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDK: Türk Dil Kurumu
TTK: Türk Tarih Kurumu

BULGU LİSTESİ

B. Denetim Görüşünü Etkilemeyen Tespit ve Değerlendirmeler

1. İhale Kanunu'ndaki Temel İhale Usulleri Yerine "İstisna" Kapsamındaki Usuller İle Mal ve Hizmet Alımı Yoluna Gidilmesi
2. Taşınır Mal Yönetmeliği'nin Bazı Hükümlerine Uyulmaması

---

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Türk Tarih Kurumu, Atatürk'ün direktifiyle "Türk tarih ve medeniyetini bilimsel yollardan incelemek amacıyla" 28.04.1930 tarihinde Türk Tarih Heyeti olarak kurulmuştur. Heyetin adı 15.04.1931'de Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti, dil devriminden sonra 3.10.1935 tarihinde Türk Tarih Kurumu olmuştur.

18.10.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 134'üncü maddesiyle Atatürk'ün manevi himayelerinde Cumhurbaşkanlarının gözetim ve desteğiyle Cumhurbaşkanınca ilgilendirilecek bakanlığa bağlı "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu" kurulmuş; Kurumun organları, çalışma usulleri ve özlük işleri ile kuruluşuna dair kurumlar üzerindeki yetkilerinin yasayla düzenlenmesi öngörülmüştür.

Anayasanın bu hükmüne uygun olarak çıkarılan 11.08.1983 tarihli ve 2876 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu'nda Türk Tarih Kurumu (*İdare*), Türk Dil Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi ve Atatürk Kültür Merkezi ile birlikte kamu tüzel kişiliğine sahip dört kurumdan biri olarak tanımlanmıştır. Ancak değişen koşullarda bazı ihtiyaçlara cevap verememesi sebebiyle 2876 sayılı Kanun'un 519 sayılı KHK ile değiştirilen 18 maddesi, yetki Kanunu'nun Anayasa Mahkemesi tarafından iptaliyle uygulama alanı bulamamış ve bu durum mevzuat boşluğuna yol açmıştır. Bunun üzerine İdarenin teşkilat yapısındaki son değişiklik 11.10.2011 tarih ve 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile yapılmıştır.

İdarenin kuruluş amacı; Türk ve Türkiye tarihi üzerinde, özgün ve evrensel yetkinlikte bilimsel araştırmalar yapmak ve yapılmasını sağlamak; bu araştırmaların sonuçlarını yayımlamak, eğitim ve kurslar yoluyla paylaşmak; bilimsel tarih araştırmaları temelinde, bilimde ve eğitimde mükemmelliği özendirmek, toplumda tarih bilincini ve kültürünü geliştirmek; Türk ve Türkiye tarihçiliğini uluslararası platformlarda etkin bir konuma getirmektir. İdarenin bu amacı gerçekleştirmek üzere yürüteceği görevleri 664 sayılı KHK'nın 11'inci maddesinde ayrıntılı biçimde belirtilmiştir. Yine KHK'nın 14'üncü maddesi uyarınca hazırlanmış bulunan "AYK Asli, Şeref ve Haberleşme Yönetmeliği" hükümlerine göre İdarenin görev alanına giren hususlarda üstün nitelikli bilimsel araştırma ve eserleriyle eğitim, öğretim, kültür ve sanat hizmetleriyle temayüz etmiş Türkiye Cumhuriyeti uyruklu kişiler arasından seçilen 36 asli üye Bilim Kurulunu oluşturmaktadır.

İdare, 2019 yılı faaliyet döneminde, önceki yıllardan devam eden beş projeye destek vermiştir. Bunlar; “Osmanlı Devleti ile Kırım Hanlığı Arasındaki İlişkilerin Finansal Boyutu (18. Yüzyılda); Pisidia Antiokheia Antik Kenti ve Territoryumu Epigrafi Çalışmaları; İzmir Agora Ören Yerinde Bulunan Osmanlı Bakiyeleri; Envanter Çalışması: Karadağ’da Osmanlı Mimari Eserleri ile 19. Yüzyıl İngiliz Sanatçılarının Gravürlerinde İstanbul” projeleridir. Yıl içinde Konya Hacı Fettah Mezarlığı’nda Bulunan Mezar Taşlarının Tipolojik, Epigrafik ve Kronolojik Açılardan Değerlendirilmesi Projesi başlatılmıştır.

Kurum İçi Projeler kapsamında; Sicill-i Ahvâl Defterinin Yayına Hazırlanması; Külliyyât-ı Kavânin Projesi Kapsamında Eserin Özetlerinin Çıkarılması, Dizin Oluşturulması, Ortaya Çıkacak Eserin Yayına Hazır Hale Getirilmesi; Enver Kadı Kronika Adlı Eserinin (*Bosna Evrakının*) Yayına Hazırlanması; Yusuf Akyurt Koleksiyonunun Yayınlanması Projesi; Rusya Şehitlik Anlaşması Projesi; Süheyl Ünver Koleksiyonu Projesi; Türk Tarih Lügatının Yayınlanması Projesi; Katalog Kayıtlarının Güncellenmesi Projesi; Yurtdışı Türk Kültürü Envanteri Projesi olmak üzere 9 proje yürütülmüştür. İdare tarafından ayrıca yürütülen 19 kazı projesine ek olarak 82 kazı ve yüzey araştırmalarına destek verilmiştir.

Yıl içinde 68 adet, İdare ve başka kurumlarla ortaklaşa düzenlenen, katılım sağlanan ve desteklenen kongre, konferans, panel, çalıştay ve sempozyum gerçekleştirilmiştir. 2019 yılında toplam 97 adet eserin basımı yapılmış; bu eserlerin 46 adedi yeni yayın, 47 adedi tıpkıbasım ve 4 adedi süreli yayındır.

İdare görev alanı çerçevesinde 2019 yılında yüksek lisans, doktora ve doktora sonrası olmak üzere, yurt içinde ve yurt dışında öğrenim gören ve bilimsel araştırma yapan 284 kişiye burs vermiştir. 23.479’u kitap, 1.160’ı süreli yayın olmak üzere toplam 24.639 İdare yayını üniversitelere, kütüphanelere ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ücretsiz olarak dağıtılmış; Türk kamuoyunda ve özellikle gençlerde tarih bilincini artırmak amacıyla 100. yılına girilen Milli Mücadele ile ilgili konularda 9 ayrı belgesel hazırlanmış; 24 kitap fuarına katılım sağlanarak İdare yayınları okuyucuyla buluşturulmuştur.

Bu yapıyla İdarenin Misyonu (*Görevi*); Türk ve Türkiye tarihini çağdaş sosyal bilim anlayışıyla araştırmak ve yaymak; bu alandaki araştırmaları desteklemek ve toplumdaki tarih bilincini geliştirmektir.

İdarenin Vizyonu (*Hedefi*); Türk tarihçiliğini millî ve evrensel ölçekte en üst düzeye ulaştırmaktır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

02.11.2011 tarih ve 28103 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’ye göre: İdare, Yüksek Kuruma bağlı, özel bütçeli ve kamu tüzel kişiliğine sahip, görev alanında bilimsel hizmet ve faaliyette bulunan bir kurumdur.

İdare ayrı kamu tüzel kişiliğine sahip olup hizmet ve görevlerini, mevzuat hükümleri ile Yüksek Kurumun bünyesinde kurulu Yönetim Kurulunca belirlenen ilke, politika ve stratejiler doğrultusunda Yüksek Kurum Başkanlığının gözetim, denetim ve eşgüdümünde yerine getirmektedir.

Anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması amacıyla bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılması; 10.05.2018 tarihli ve 7142 sayılı Kanun’un verdiği yetkiye dayanılarak, Bakanlar Kurulunca 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı KHK hükümleriyle kararlaştırılmıştır.

Anılan KHK’nın Madde 41- 27.09.1984 tarihli ve 3046 sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında 174 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 13.12.1983 Gün ve 174 Sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Kaldırılması ve Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında 202 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun’un; "Bağlılık, ilgililik ve ilişkililik değişikliği” kenar başlıklı 19/A maddesinde; “*bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlar (10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar dahil), Cumhurbaşkanınca, Cumhurbaşkanlığı veya bakanlıklarla ilgilendirilebilir. Söz konusu kuruluşların özel kanunlarında veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde bağlı, ilgili ve ilişkili olunan bakanlığa ya da bakana verilen yetki ve görevler ilgilendirilen bakanlık veya bakan tarafından kullanılır ve yerine getirilir. Bakan, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların (5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar dâhil) her türlü faaliyet ve işlemlerini denetlemeye yetkilidir*” düzenlemesine yer verilmiştir.

Buna göre, Bakanlıkların kuruluş ve görev esaslarını düzenleyen 27.09.1984 tarihli ve 3046 sayılı Kanun’un 19/A maddesi uyarınca Cumhurbaşkanlığınca 15.07.2018 tarih ve 30479 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2018/1 sayılı Genelge Eki Listede Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun merkezi yönetimle olan bağ ve ilgisi Kültür ve Turizm

---

Bakanlığının “İlgili kurumu” olarak belirlenmiştir.

İdare 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’ye göre bir başkan, bir başkan yardımcısı, bilim kurulu ve iç denetçi ile hizmet birimlerinden oluşur. Hizmet Birimleri; Bilimsel Çalışmalar Müdürlüğü, İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Müdürlüğü, Strateji Geliştirme Müdürlüğü ile Kütüphane Müdürlüğüdür.

664 sayılı KHK’nın 14’üncü maddesine göre İdarenin Asli Üyeleri, Şeref Üyeleri, Haberleşme Üyeleri olmak üzere üç türlü üyesi mevcuttur. Üyelikler için gereken nitelikler, yapılacak seçim ve görevlendirmelerin usulü, üyeliklerin sayısı, görev süresi, üyelerin görev, yetki ve sorumlulukları ve üyeliğe dair diğer hususlar yönetmelikle düzenlenmiştir.

İdarenin merkezi Ankara’da olup, taşra teşkilatı bulunmamaktadır.

İdare kadrolarının tespiti, ihdası, kullanımı ve iptali ile kadrolara ilişkin diğer hususlar, 10.07.2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Genel Kadro ve Usulü Hakkında 2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümlerine göre düzenlenir. Kurumun memur statüsündeki personeli, 657 sayılı Kanun hükümlerine tâbidir.

İdareye tahsis edilen toplam memur kadro sayısı 144 adet olup, 1 başkan, 1 başkan yardımcısı, 1 hukuk müşaviri, 1 iç denetçi, 1 kütüphane müdürü, 1 idari işler müdürü, 16 yüksek kurum uzmanı, 2 yüksek kurum uzman yardımcısı, 1 mali hizmetler uzmanı, 1 uzman, 6 şef, 1 muhasebeci, 1 ayniyat saymanı, 5 kütüphaneci, 1 mütercim, 12 memur, 14 bilgisayar işletmeni, 1 hemşire, 1 şoför, 1 dağıtıcı, 2 hizmetli olmak üzere toplam 71 adedi doludur.

İdarenin 2019 yılı faaliyet döneminde, 657 sayılı Kanun’a tabi 71 memur, 5510 sayılı Kanuna tabi 43 sürekli işçi pozisyonunda çalışanın yanı sıra, 2876 sayılı Kanun’un 97’nci maddesinin (a) fıkrası hükmü uyarınca görevlendirilmiş 1 dizgi operatörü olmak üzere toplam 115 personel istihdam edilmiştir.

1.3. Mali Yapı

İdareye Bütçe Kanunları ile tahsis olunan bütçe kaynağı özel bütçe olup, 2018 ve 2019 yıllarına ilişkin bütçe gelir ve giderleri aşağıda açıklanmıştır.

2018 yılında İdareye 31.12.2017 tarihli ve 30287 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 7066 sayılı 2018 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile 12.875.000,00 TL

ödenek tahsis edilmiş, yıl içerisinde yapılan aktarma ve eklemeler sonucunda toplam ödenek 34.590.124,00 TL olmuştur. Ödeneğin %91,99 oranında 31.821.769,68 TL'si kullanılmıştır.

2019 yılında ise, İdareye 31 Aralık 2018 tarihli ve 30642 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 7156 sayılı 2019 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile 15.476.000,00 TL ödenek tahsis edilmiş, yıl içerisinde yapılan aktarma ve eklemeler sonucunda toplam ödenek 51.042.911,58 TL olmuştur. Ödeneğin % 95,32'si olan 48.654.222,14 TL'si kullanılmıştır.

Tablo 1: 2018-2019 Yılları Birinci Düzey Ekonomik Kodlara Göre Bütçe Giderleri Ödenek ve Gerçekleşme Rakamlarının Karşılaştırılması

Gider Türü	2018		2019		2018-2019 Bütçe Giderleri Artış veya Azalışı (%)
	Ödenek (TL)	Gerçekleşme (TL)	Ödenek (TL)	Gerçekleşme (TL)	
01. Personel Giderleri	5.601.375,00	5.592.526,44	7.453.284,57	6.988.923,91	24,96
02. SGK Devlet Primi Giderleri	996.625,00	931.163,52	1.287.609,27	1.159.831,71	24,55
03. Mal ve Hizmet Alım Giderleri	21.936.894,00	20.692.265,53	24.209.000,00	23.687.214,06	14,47
05. Cari Transferler	3.224.000,00	2.371.108,31	4.452.662,74	4.424.328,78	86,59
06. Sermaye Giderleri	2.831.230,00	2.234.705,88	13.640.355,00	12.393.923,68	454,61
Toplam	34.590.124,00	31.821.769,68	51.042.911,58	48.654.222,14	52,89

İdareye bütçe kanunıyla tahsis olunan ödenekler ve harcamalar ağırlıklı olarak mal ve hizmet alım giderleri, personel giderleri ile sermaye giderleri üzerinde yoğunlaşmıştır.

Tablo 2: 2019 Yılı Bütçe Giderleri Gerçekleşme Dağılımı

Birinci Düzey 830 Bütçe Giderleri	2019 Yılı Harcamaları	
	TL	%
01. Personel Giderleri	6.988.923,91	14,37
02. SGK Devlet Primi Giderleri	1.159.831,71	2,38
03. Mal ve Hizmet Giderleri	23.687.214,06	48,69
05. Cari Transferler	4.424.328,78	9,09
06. Sermaye Giderleri	12.393.923,68	25,47
Toplam	48.654.222,14	100,00

İdarenin gelirleri 664 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 26'ncı maddesinin 2'nci bendinde aşağıdaki şekilde sayılmıştır;

a) Genel Bütçeden Yapılacak Yardımlar

İdare tüzel kişiliği haiz, özel bütçeli kamu kuruluşu olarak güçlü nakit varlığı ve mali yapısı nedeniyle genel bütçeden her hangi bir yardım almamaktadır.

b) Atatürk'ün Vasiyetinde Yer Alan Gelirler

İdarenin en önemli gelir kalemini Atatürk'ün vasiyetine dayalı gelirler oluşturmaktadır. Mustafa Kemal Atatürk'ün, Ankara 3'üncü Sulh Hukuk Mahkemesinin 28.11.1938 tarihli ve 938/95 sayılı Kararı ile açılıp, okunup, tutanağa geçirilerek ilgililerine tebliğ edilmiş bulunan 05.09.1938 tarihli Vasiyetnamesine göre T. İş Bankası sermaye hisselerinin Atatürk'e ait %28,09'una ilişkin temettü gelirleri yarı yarıya Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumuna tahsis edilmiştir.

Vasiyetname ile Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumu irat tahsis edilen mûsâleh (*lehine vasiyet olunan*), T. İş Bankası da sadece para ve hisse senetlerinin nemalandırılmasını temin etmek üzere vasiyeti tenfiz memuru olarak tayin edilmişlerdir.

Anayasa'nın 134'üncü maddesinde, Türk Tarih Kurumu ile Türk Dil Kurumu için Atatürk'ün vasiyetnamesinde belirtilen mali menfaatler saklı olup kendilerine tahsis edileceği hüküm altına alınmıştır.

c) Her Türü Bağış, Yardım ve Vasiyetler

d) Kurum Başkanlıklarının Gelirlerinin Değerlendirilmesinden Elde Edilen Gelirler

e) Diğer Gelirler

Böylece İdarenin ana gelir kalemleri; Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri (*Mal ve hizmet satış gelirleri – KİT ve kamu bankaları gelirleri – Diğer teşebbüs ve mülkiyet gelirleri*), Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler (*Kurumlardan ve kişilerden alınan yardım ve bağışlar*) ile Diğer Gelirlerden (*Faiz gelirleri, para cezaları, diğer çeşitli gelirler*) oluşmuştur.

İdarenin yukarıda belirtilen gelirlerinin tamamı finansal tablolarına yansıtılmış olup, mali tablolarına yansıtılmamış herhangi bir geliri bulunmamaktadır.

Tablo 3: 2018–2019 Yılları Birinci Düzey Ekonomik Kodlara Göre Bütçe Gelirleri Tahmin ve Gerçekleşme Rakamlarının Karşılaştırılması

EKO. KOD.	Açıklama	2018 Yılı		2019 Yılı	
		Planlanan Gelir (TL)	Gerçekleşen Gelir (TL)	Planlanan Gelir (TL)	Gerçekleşen Gelir (TL)
03	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	156.252.000,00	162.453.349,87	189.352.000,00	2.003.083,52
04	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	4.000,00	-	2.000,00	-
05	Diğer Gelirler	65.019.000,00	145.930.284,81	12.089.000,00	287.234.393,59
09	Ret ve İadeler (-)	-	-	-	-
Genel Toplam		221.275.000,00	308.383.634,68	201.443.000,00	289.237.477,11

İdarenin 2019 yılı gelirleri incelendiğinde, 664 sayılı KHK’da sayılan gelirlerden “*genel bütçeden yapılacak yardımlar*” ve “*Atatürk’ün vasiyetinde yer alan gelirler*” ile “*bağış ve yardım gelirleri*” dışındaki bütün gelirleri elde ettiği görülmektedir.

2019 yılı geliri olarak 201.443.000,00 TL öngörülmüş, yılsonunda %43,58 artışla 289.237.477,11 TL gelir gerçekleşmiştir.

İdare, en önemli gelir kalemi olan Atatürk’ün mirası kapsamında T. İş Bankası AŞ’den 2019 yılı için öngörülen 188.000.000,00 TL tutarındaki temettü gelirlerinden her hangi bir gelir elde edememiştir.

T. İş Bankası AŞ, bankacılık mevzuatı çerçevesinde, Esas Sözleşme’ye göre 01.01.2018 – 31.12.2018 dönemi kar dağıtımını izni için BDDK’ya başvuruda bulunmuştur. BDDK, bankacılık sektörünün geneline ilişkin özkaynak yapısının olabildiğince güçlü tutulmasına yönelik ihtiyatlı politikası paralelinde kârın bünyede bırakılması gerekliliğinden hareketle, T. İş Bankasının 2018 yılı net dönem kârının Esas Sözleşmeye göre nakden dağıtılması talebini uygun bulmamıştır. Bu çerçevede, T. İş Bankası Yönetim Kurulunun 28.02.2019 tarihli kararı uyarınca, kârın Esas Sözleşme’nin 58’inci maddesinin (a) bendinde belirtilen yedek akçeler ayrıldıktan sonra kalan kısmının olağanüstü yedek akçeye aktarılması hususu, 30.03.2019 tarihli Banka Genel Kurulunca onaylanmıştır.

İdarenin diğer önemli gelir kalemi, 31.12.2019 tarihi itibarıyla vadeli hesaplarında kayıtlı toplam 1.637.167.592,29 TL tutarındaki mevduat hesabından elde ettiği faiz geliridir. Mevduat faiz gelirleri önceki döneme göre %34,70 oranında artarak 271.958.653,63 TL tutarında gerçekleşmiştir. İdarenin ana faaliyet alanlarından kitap, dergi yayın satış gelirleri ise, önceki döneme göre %7,13 artış kaydederek 1.942.176,29 TL düzeyinde gerçekleşme göstermiştir.

İdare bütçesi içinde gösterilmeyen sosyal tesisler, döner sermaye, şirketler, özel hesaplar gibi teşekküller bulunmamaktadır.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

İdare; Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumuna bağlı, tüzel kişiliği haiz, özel bütçeli bir kamu kuruluşu olarak, 10.07.2009 tarihli ve 27284 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Bütçe Kanunlarında Yer Alan Bazı Hükümlerin İlgili Kanun ve Kanun

---

Hükmünde Kararnamelere Eklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelere Değişiklik Yapılmasına İlişkin 5917 sayılı Kanun'un 47'nci maddesinin 15/a bendi uyarınca 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun Ekli (II) sayılı Cetvelinde "B-Özel Bütçeli Diğer İdareler" kapsamında yer almaktadır.

İdare, muhasebe kayıtlarını ve kanuni defterlerini (*Yevmiye defteri, Büyük defter, Kasa defteri ve Yardımcı hesap defterleri*) 5018 sayılı Kanun'un 33., 49., 80. ve Geçici 3'üncü maddeleri uyarınca hazırlanıp, Hazine ve Maliye Bakanlığınca Resmi Gazete'de yayımlanmış bulunan Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği, Merkezi Yönetim Kapsamındaki Kamu İdareleri Muhasebesi Hesap Planı (RG:27.12.2014, mükerrer 29218), Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği Çerçeve Hesap Planı (RG:23.12.2014, mükerrer 29214) ve Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği (RG:31.12.2005, mükerrer 26040) Ek ve değişiklikleriyle bu konularda yayımlanan diğer tebliğlerdeki düzenleme hükümlerine uygun şekilde Türk Lirası cinsinden tutmakta ve temel mali tabloları (*Bilanço, Faaliyet Sonuçları Tablosu, Nakit Akış Tablosu, Öz Kaynak Değişim Tablosu, Bütçelenen ve Gerçekleşen Tutarların Karşılaştırma Tablosu*) ile diğer mali tablolarını, muhasebenin temel kavramları ve genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri çerçevesinde, uluslararası standartlara uygun, yönetimin ve ilgili diğer kişilerin bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak; karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak şekilde hazırlamaktadır.

İdare, muhasebe işlemlerini 2006 yılından 20.08.2017 tarihine kadar "Say2000i" üzerinden yürütmüştür. Muhasebe, Personel ve Maaş, Sağlık Harcamaları, Mevzuat Bilgi ve Online Destek olmak üzere beş ayrı modülden oluşan Say2000i, Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından 2001 yılı sonunda Türkiye genelinde 1668 saymanlığa kurulan bilgisayar ağında kullanılan, Oracle Server üzerinde çalışan web tabanlı saymanlık otomasyon projesi olup, tahakkuk esaslı devlet muhasebesi sisteminin temelini atmıştır. TTK gibi özel bütçeli idareler ise, 2006 yılında sisteme entegre edilmiştir.

Ancak, bütçe kanunu hazırlıklarının başlatılmasından kesin hesabın TBMM'de kanunlaşmasına kadar geçen mali işlemlere ilişkin süreçlerde kullanılan otomasyon sistemlerinin, elektronik belge, elektronik imza, otomatik muhasebe gibi yeni teknolojik imkanlara kavuşturulması ve kamu mali yönetim sistemi için süreç odaklı bütünleşik bir bilişim sistemi altyapısının oluşturulması amacıyla Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü koordinasyonunda ayrıca yürütülen Bütünleşik Kamu Mali Yönetim

---

Bilişim Sistemi Projesi'nin ilk adımını teşkil eden “Yeni Devlet Muhasebesi Bilişim Sistemi” ile “Yeni Harcama Yönetim Sistemi”, temel fonksiyonları itibarıyla 2017 yılında kullanıma hazır hale getirilerek Merkezi Yönetim kapsamında belirlenmiş altmış sekiz kamu idaresinde (*TTK dahil*) pilot olarak devreye alınmıştır.

Böylece, 20.08.2017 tarihi itibarıyla Say2000i Sistemini terk ederek Yeni Devlet Muhasebesi Bilişim Sistemini pilot olarak kullanmaya başlayan İdare, 2019 yılı tüm muhasebe kayıt, dönem sonu ve mahsup işlemlerini de Muhasebat Genel Müdürlüğü koordinasyonunda yürütülen Yeni Devlet Muhasebesi Bilişim Sistemi'nde gerçekleştirmiştir.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile usul ve esasların 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri.
- Geçici ve kesin mizan.
- Bilanço.
- Kasa sayım tutanağı,
- Banka mevcudu tespit tutanağı,
- Alınan çekler sayım tutanağı,
- Menkul kıymet ve varlıklar sayım tutanağı,
- Teminat mektupları sayım tutanağı,
- Değerli kâğıtlar sayım tutanağı,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetimi hesabı icmal cetveli,
- Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu,
- Bütçe gelirleri ekonomik sınıflandırılması tablosu,
- Faaliyet sonuçları tablosu.

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

---

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle

---

gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Türk Tarih Kurumunun iç kontrol sistemi; 5018 sayılı KMYKK'nin 55, 56 ve 57 nci maddeleri, Maliye Bakanlığınca yayımlanmış olan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrol İlişkin Usûl ve Esaslar, Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği, Kamu İç Kontrol Standartları Rehberi, Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Rehberi ile Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan 2.12.2013 tarih ve 70451396-24 sayılı "Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum" konulu Genelge çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Üst yöneticinin 3.4.2014 tarihli oluru ile iç kontrol sisteminin kurulmasına yönelik çalışmalar başlatılmış ve "İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu" ile "Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Hazırlama Grubu" oluşturulmuştur. Kurum tarafından ilk "Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı" 2015 ve 2016 yıllarını kapsayacak biçimde 31.12.2014 tarihi itibarıyla hazırlanmıştır.

Kurumda; İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Müdürlüğü, Strateji Geliştirme Müdürlüğü, Bilimsel Çalışmalar Müdürlüğü ve Kütüphane Müdürlüğü olmak üzere dört birim ve bunun yanında Başkana bağlı olarak görev yapan Başkan Yardımcısı, İç Denetçi ve Hukuk Müşaviri bulunmaktadır.

İç Kontrol Eylem Planı incelendiğinde; Standartlara ait mevcut durum analizi bölümüne mevzuat isimleri yazılmakla birlikte standartların büyük bir çoğunluğu için makul güvence sağlanabilmesi amacıyla alt eylemler öngörülmüş olup, eylemlerden sorumlu birim ve çalışma grupları ile işbirliği yapılacak birimler belirlenerek alt eylemler için somut çıktılar öngörülmüştür.

Kamu idaresinde iç kontrolün unsurlarından olan iç denetim mekanizmasında; 22.12.2005 tarihli ve 5436 sayılı Kanununun 16'ncı maddesine istinaden yayımlanan 2013/4625 sayılı BKK eki Karar ile Kuruma üç adet iç denetçi kadrosu tahsis edilmiş olmasına rağmen, sadece bir kadroda iç denetçi istihdam edilmiştir.

Kurum iç denetçisi tarafından; görev alanına giren konular itibariyle İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından yayımlanan usul ve esaslara uygun olarak denetim rehberi, 2006/10654 sayılı BKK ile yayımlanan İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'i dikkate alarak kendi yönergesi hazırlanmıştır.

Mevzuatın öngördüğü kurumsal düzenlemeler çerçevesinde kurum iç denetçisi tarafından,

“İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Sistemi Denetimi”

“İdari ve Mali İşler Şube Müdürlüğü Sistemi Denetimi”

Konularında rapor hazırlanmıştır. Bunun dışında kurum misafirhanesi ile kütüphanesi mevzularında danışmanlık faaliyetleri çerçevesinde çalışmalarda bulunulmuş, kurumda aksayan işlere ilişkin olarak iç denetçi tarafından üst yönetimle bilgi paylaşımı yapılmıştır.

2012/1 sıra nolu “Türk Tarih Kurumu Başkanlığı Ön Mali Kontrol İşlemleri Genelgesi” ile; Türk Tarih Kurumu harcama birimi Strateji Geliştirme Müdürlüğünce yürütülecek ön mali kontrol faaliyetlerine ilişkin ilke, iş, işlem ve süreçler belirlenmiştir.

Anılan Genelge 5018 sayılı Kanun uyarınca çıkarılmış bulunan “İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslara uyumlu düzenlemeler içermektedir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Türk Tarih Kurumunun 2019 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve ekte yer alan, geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAKLARI

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMİYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER

BULGU 1: İhale Kanunu'ndaki Temel İhale Usulleri Yerine "İstisna" Kapsamındaki Usuller İle Mal ve Hizmet Alımı Yoluna Gidilmesi

Türk Tarih Kurumunda yapılan yerinde inceleme çalışmaları sırasında 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu'nda temel ihale usulü olarak belirlenen "Açık İhale Usulü" ile "Belli İstekliler Arasında İhale Usulü" ile mal ve hizmet alımı yerine, yoğun bir şekilde, mezkûr Kanun'un "İstisnalar" başlıklı 3'üncü maddesinin "F" fıkrasında öngörülen "Araştırma Geliştirme Projeleri" için gerekli olan mal ve hizmet alım istisnası çerçevesinde mal ve hizmet alımı yoluna gidildiği görülmüştür.

4734 sayılı Kanun'un "Temel İlkeler" başlıklı 5'inci maddesinde;

"İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur.

...

Bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulü temel usullerdir."

Denilmektedir.

Aynı Kanun'un "İstisnalar" başlıklı 3'üncü maddesinin "F" fıkrası ise şu şekilde düzenlenmiştir:

"Ulusal araştırma-geliştirme kurumlarının yürüttüğü ve desteklediği araştırma-geliştirme projeleri için gerekli olan mal ve hizmet alımları ile finansmanının tamamı Kanun kapsamındaki bir idare tarafından karşılanarak elde edilen sonuçların bu idare tarafından sadece kendi faaliyetlerinin yürütülmesinde faydalandığı haller hariç, her türlü araştırma ve geliştirme hizmeti alımları,

....

Ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç bu Kanuna tâbi değildir.”

04.07.2011 tarih ve 27984 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Tarafından 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 Üncü Maddesinin (F) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Esasların” “Kapsam” başlıklı 2’inci maddesinde;

“Bu Esaslar; Atatürk Yüksek Kurumu ve bağlı kuruluşları tarafından yürütülen ve desteklenen kültürel ve bilimsel araştırma-geliştirme projeleri kapsamında yapılacak mal ve hizmet alımları ile finansmanının tamamı Atatürk Yüksek Kurumu ve bağlı kuruluşları tarafından karşılanacak ve sonuçlarından ulusal kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve tüm insanlığın faydalanacağı her türlü araştırma-geliştirme hizmeti alımlarını kapsar.”

Denilmektedir.

Mezkûr Esasların “Tanımlar” başlıklı 4’üncü maddesinde ise Araştırma Geliştirme Proje ve hizmeti şu şekilde tanımlanmıştır:

“Bu Esasların uygulanmasında;

a) Araştırma-geliştirme projeleri: İdarenin amaç ve görevleri kapsamına giren ve Yönetim Kurulunca uygun görülen projeleri,

b) Araştırma-geliştirme hizmeti: Yurt içinde ve yurt dışında Atatürk ve eserini, Türk kültürünü, tarihini ve dilini bilimsel yoldan araştırmak, belgelemek, düzenli ve kapsamlı bir şekilde sürdürülebilirliğini ve sürekliliğini sağlayarak dinamizmini korumak amacıyla; kazılar yapma, kaynak ve belge toplama, inceleme, çeviri yapma, yayma, yayınlama ve bunlar hakkında yeni süreç, sistem ve uygulamalar tasarlama ve yazılım faaliyetleri ile alanında bilimsel ve teknolojik gelişme sağlama, Atatürk Yüksek Kurumunun yukarıda belirtilen araştırma alanlarının bilinenlerini anlayıp değerlendirdikten sonra bilinmeyenlerini tespit ederek bunları da özgün kaynaklardan hareketle bilinir hale getirerek özgün, yeni ve doğru bilgileri ortaya koyma ve bunları basılı olarak ve ayrıca Atatürk Yüksek Kurumu portalında bütün dünyaya sunma faaliyetlerini

...

ifade eder.”

Mevzuatta yer alan bu hükümlerden anlaşılacağı üzere kazılar yapma, kaynak ve belge toplama, inceleme ve çeviri faaliyetlerinde bulunma ve bunlar hakkında “yeni” süreç sistem ve uygulamalar tasarlama Araştırma Geliştirme faaliyetleri kapsamında değerlendirilebilecek, dolayısıyla bu tip faaliyetlerin gerektirdiği mal ve hizmet alımları 4734 sayılı kanunun 3/f maddesi çerçevesinde istisna hükmünden yararlanabilecektir.

Ancak, daha önce yayınlanmış bir eserin aynen yeniden basılması gibi Araştırma Geliştirme faaliyeti kapsamında değerlendirilemeyecek faaliyetler için mezkur Kanun’un 3/f maddesinin işletilmesi uygun değildir. Zira burada araştırma geliştirme sonucu ortaya çıkan yeni bir üretim bulunmamaktadır.

Sosyal bilimler alanında bir faaliyetin “araştırma geliştirme faaliyeti” olarak değerlendirilebilmesi için, söz konusu faaliyetin, “alışılmışın dışındalık (orjinallik)”, “yaratıcılık”, “belirsiz olma”, “sistematiik olma” , “aktarılabılır ve yeniden üretilebilir olma” vasıflarını taşıması gerekmektedir.

Türk Tarih Kurumunda yapılan faaliyetlerden, tıpkı basım yayın faaliyetlerinin, anma etkinliklerinin, sergi ve kitap tanıtım faaliyetlerinin veya bunlarla ilgili konferansların “Araştırma Geliştirme” faaliyetleri kapsamında değerlendirilip, bu faaliyetlere ilişkin mal ve hizmet alımlarının 4734 sayılı Kanunun 3/f maddesi çerçevesinde alınmasının amacı aşan bir yaklaşım olduğu düşünülmektedir.

2019 yılında yapılan incelemeler sonucunda görülmüştür ki, Kurum bütçesinden 22.983.77,39 TL’lik harcama 4734 sayılı Kanunun 3/f maddesi işletilerek yapılmıştır. Bu rakam Kurumun toplam bütçe giderinin yaklaşık %50’si civarında olup, istisna bir usulün temel usul olması sonucunu doğurmuştur.

Bu sonuç, Kamu İhale Kanunu’nun öngördüğü “Şeffaflık”, “Rekabetçilik” gibi temel ilkelerin sarsılmasına neden olabilecek bir zemini ortaya çıkarabilecek boyuttadır.

Yapılan tüm bu inceleme, açıklama ve değerlendirmeler çerçevesinde; 04.07.2011 tarih ve 27984 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Tarafından 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 3’üncü Maddesinin (f) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Esaslar” başlıklı Bakanlar Kurulu Kararının ilgili maddelerinde; kurumun amaç ve görevleri kapsamına giren ve Yönetim Kurulunca uygun görülen araştırma-geliştirme projelerine ilişkin mal ve hizmet alımlarının 4734 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinin (f) bendinde yer alan istisna kapsamındaki düzenleme ile

yapılabilecekleri; buna karşın “Araştırma Geliştirme” faaliyetleri kapsamı dışında değerlendirilen tıpkıbasım yayın faaliyetleri, anma etkinlikleri, sergi ve kitap tanıtım faaliyetleri veya bunlarla ilgili konferanslara ilişkin mal ve hizmet alımlarında temel ihale usulleri olan “Açık İhale Usulü” ile “Belli İstekliler Arasında İhale Usulü” ne öncelik verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

BULGU 2: Taşınır Mal Yönetmeliği'nin Bazı Hükümlerine Uyulmaması

Türk Tarih Kurumunda yapılan yerinde inceleme çalışmaları sırasında gerek çalışma odalarında gerekse ambarlarda bulunan dayanıklı taşınır mallar ile ilgili olarak Taşınır Mal Yönetmeliği'nin eksik uygulandığı, kurumda görevli personelin Taşınır Mal Yönetmeliği konusunda yeterli bilgi sahibi olmadıkları görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 48'inci maddesi aynen şu şekildedir: “

“Kamu idareleri, taşınırların yönetimi, kaydı, muhafazası ve kullanımından sorumludurlar. Taşınırların özelliğinden veya olağan kullanımından kaynaklanan yıpranma ile usulüne uygun olarak belirlenen firelerden dolayı sorumluluk aranmaz. Kullanılmak üzere taşınır teslim edilen görevliler, taşınırın korunmasından ve taşınıra verilen zararlardan sorumludur. Kamu idareleri, verilen zararların sorumlularına ödettilmesini sağlamakla yükümlüdür. Kamu idarelerine ait malları edinme, kiralama, tahsis, yönetim, kullanma ve elden çıkarma işlemleri, mevzuatında öngörülen kurallar dâhilinde hizmetin amacına uygun olarak verimlilik ve tutumluluk ilkesine göre yapılır. Bu ilkeye aykırı eylem ve işlemlerden doğacak zararlardan, malların yönetimi veya kullanılması hususunda yetki verilenler sorumludur.”

18.01.2007 tarih ve 26407 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Taşınır Mal Yönetmeliği'nin 5'inci maddesi ise şu şekildedir:

“(1) Harcama yetkilileri taşınırların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak edinilmesinden, kullanılmasından, kontrolünden, kayıtlarının bu Yönetmelikte belirtilen esas ve usullere göre saydam ve erişilebilir şekilde tutulmasını sağlamaktan ve taşınır yönetim hesabını ilgili mercilere göndermekten sorumludur. Harcama yetkilileri taşınır kayıtlarının bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak tutulması ve taşınır yönetim hesabının ilgili mercilere gönderilmesi sorumluluğunu taşınır kayıt ve kontrol yetkilileri aracılığıyla yerine

getirir.

(2) *Harcama yetkilileri, taşınırlara ilişkin işlem ve kayıtların usule uygun olarak yapılıp yapılmadığını kontrol etmeye veya ettirmeye; kasıt, kusur veya ihmâl sonucu kırılan, bozulan veya kaybolan taşınırların ilgililerden tazmini için gerekli işlemleri yapmaya veya yaptırmaya yetkilidir.*

(3) *Kamu idarelerine ait taşınırların muhafazası ile görevli olan veya kendilerine kullanılmak üzere taşınır teslim edilen kamu görevlileri bu taşınırları en iyi şekilde muhafaza etmek, gerekli bakım ve onarımlarını yapmak veya yaptırmak, veriliş amacına uygun bir şekilde kullanmak ve görevin sona ermesi veya görevden ayrılma halinde iade etmek zorundadırlar.*

(4) *Zimmetle teslim edilen dayanıklı taşınırlar, kullanıcıları tarafından başkasına devredilemez. Kullanıcılarının görevden ayrılması halinde söz konusu taşınırların ambara iade edilmesi zorunludur. Bu şekilde teslim yapılmadan personelin kurumla ilişkisi kesilmez.*

(5) *Taşınırların muhafazasından ve yönetilmesinden sorumlu olanların, gerekli tedbirlerin alınmaması veya özenin gösterilmemesi nedeniyle taşınırın kullanılmaz hale gelmesi veya yok olması sonucunda sebep oldukları kamu zararları hakkında, 27/9/2006 tarihli ve 2006/11058 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümleri uygulanır.*

(6) *Kullanılmak üzere kendilerine taşınır teslim edilen kamu görevlilerinin kasıt, kusur, ihmâl veya tedbirsizlik ya da dikkatsizlikleri nedeniyle oluşan kamu zararı, değer tespit komisyonu tarafından tespit edilecek rayiç bedeli üzerinden, ilgili mevzuat hükümleri uygulanmak suretiyle tahsil edilir.*

(7) *Taşınırların özelliğinden veya olağan kullanımından kaynaklanan yıpranma ile usulüne uygun olarak belirlenen firelerden dolayı sorumluluk aranmaz”.*

Mevzuatın çizdiği bu genel sorumluluk anlayışı çerçevesinde Türk Tarih Kurumunda (taşınır mallar konusunda) tespit edilen hususlar şunlardır:

“A” İlgili birimlerde bulunan taşınırların birçoğunun sicil numarası bulunmamaktadır. Bu durum sayım sırasında (faraza) eksik çıkacak bir malın hangi görevlinin zimmetinde olduğu sorusunun da cevapsız kalmasına neden olmaktadır. Oysaki Taşınır Mal Yönetmeliği'nin “Dayanıklı Taşınırların Numaralanması” başlıklı 36'ncı maddesinde bu tip

menfi sonuçların doğmaması için yapılması gerekenler açık bir şekilde belirtilmiştir. İlgili madde aynen şu şekildedir:

“(1) Giriş kaydı yapılan dayanıklı taşınırlara, taşınır kayıt ve kontrol yetkilisi tarafından bir sicil numarası verilir. Bu numara yazma, kazıma, damga vurma veya etiket yapıştırma suretiyle taşınırın üzerinde kalıcı olacak şekilde belirtilir. Fiziki veya kullanım özellikleri nedeniyle numaralandırılması mümkün olmayan taşınırlara bu işlem uygulanmaz.

(2) Sicil numarası oluşur. Birinci grup rakam, taşınırın Dayanıklı Taşınırlar Defterinde ayrıntılı izlenmek üzere kaydedildiği taşınır kodundan; ikinci grup rakam, taşınırın giriş kaydedildiği yılın son iki rakamından; üçüncü grup rakam ise taşınıra verilen giriş sıra numarasından oluşur.”

“B” İlgili birimlerde bulunan taşınırları gösteren “Dayanıklı Taşınırlar Listesinin” birçok çalışma odasında bulunmadığı görülmüştür. Bu durum kamu mallarının sayım ve tespitini güçleştirdiği gibi denetim yapılmasını da engellemektedir. Oysaki Taşınır Mal Yönetmeliği’nin 10/ç maddesinde “Dayanıklı Taşınırlar Listesi” açık bir şekilde tanımlanmıştır. İlgili madde aynen şu şekildedir:

“ç) Dayanıklı Taşınırlar Listesi (Örnek: 8): Bu Liste, Taşınır Kod Listesinin (B) bölümünde gösterilen taşınırlardan oda, büro, bölüm, atölye ve servislerde kullanılmak üzere verilenler için iki nüsha olarak düzenlenir. Listenin bir nüshası taşınırın bulunduğu yerde asılı bulundurulur. Diğer nüshası ise taşınır kayıt kontrol yetkilisi tarafından dosyasında saklanır.”

“C” İlgili birimlerde, taşınır malların bulunduğu ambarların kodlanması sırasında da hata yapıldığı görülmüştür. Taşınır Mal Yönetmeliği’nin konuyla ilgili 38’inci maddesi şu şekildedir:

“(1) Kapsamdaki kamu idarelerinde harcama birimlerine ve bunlara bağlı ambarlara aşağıdaki esaslara göre birer kod numarası verilir.

a) Harcama birimlerine iki grup ve onbir rakamdan oluşan kod verilir. Birinci grup (00.00.00.00) sekiz karakterden oluşur ve idarenin analitik bütçe uygulamasına ilişkin kurumsal sınıflandırmadaki düzeylerini gösterir. İkinci grup (000) üç karakterden oluşur ve o ilçe, il, bölge veya merkezdeki harcama birimi sayısını gösterir. Bakanlık saymanlık otomasyon sistemini (say2000i) kullanan idarelerde Bakanlıkça verilen birim kodları

kullanılır.

b) Harcama birimlerinin bünyesinde bulunan ambarlara harcama yetkililerince bir düzeyli ve iki karakterden oluşan kod verilir. Bu kod aynı harcama birimine bağlı ambarların sayısını gösterir. Ambar, bağlı olduğu harcama birimi koduyla birlikte tanımlanır.

(2) Bu kodlar taşınır kayıt ve kontrol yetkilileri ile taşınır konsolide görevlilerince yapılan taşınır işlemlerine ilişkin olarak düzenlenen belge ve cetvellerde kullanılır.

(3) Kamu idareleri, her malî yılbaşından önce, harcama birimlerini ve bunlara bağlı ambarların açık adreslerini ve bu ambarlardan sorumlu taşınır kayıt ve kontrol yetkililerinin ad, soyad ve unvanlarını gösteren listeleri Sayıştaya göndermekle yükümlüdür. Yıl içinde yapılan değişiklikler de, değişiklik tarihinden itibaren en geç bir ay içinde Sayıştaya bildirilir.”

Yapılan tüm bu inceleme, açıklama ve değerlendirmeler çerçevesinde; idareye ait taşınır malların kaydı, muhafazası ve kullanımı ile yönetim hesabının verilmesi, merkez ve taşrada taşınır mal yönetiminden sorumlu olanların belirlenmesi, Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerinin amacına uygun şekilde yürütülmesiyle mümkündür.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<http://www.sayistay.gov.tr>